

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Departament Koordynacji Systemów
Zabezpieczenia Społecznego
Zastępca Dyrektora
Anna Maria Siwierska

DSZ-I.055.1.2024
Warszawa, dnia 16 grudnia 2024 r.

Szanowna Pani,

w odpowiedzi na petycję, w sprawie wprowadzenia zmian w Porozumieniu między Ministrem Pracy i Polityki Społecznej Rzeczypospolitej Polskiej a Ministrem Pracy i Spraw Socjalnych Republiki Czeskiej z dnia 10 grudnia 2002 r., w sprawie wypłaty świadczeń oraz przeprowadzania kontroli administracyjnej i lekarskiej¹, uprzejmie wyjaśniam:

Od dnia uzyskania przez Polskę i Czechy członkostwa w Unii Europejskiej (UE), tj. od 1 maja 2004 r., w obszarze zabezpieczenia społecznego, w relacjach polsko-czeskich, obowiązują unijne przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Są to przepisy, które koordynują krajowe systemy zabezpieczenia społecznego państw członkowskich UE, m.in. wskazując, który system w danym przypadku ma zastosowanie. Początkowo, tuż po wejściu obu państw do UE, były to przepisy unijnych rozporządzeń nr 1408/71 oraz 574/72. Obecnie, od 1 maja 2010 r., są to postanowienia unijnych rozporządzeń nr 883/2004 oraz 987/2009.²

Zgodnie z art. 8 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 (rozporządzenia podstawowego), rozporządzenie to zastępuje wszelkie konwencje dotyczące ubezpieczeń społecznych

¹ Dz. U. z 2023 r., Nr 78, poz. 710

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. WE L 166 z dnia 30.04.2004 r., str. 1, z późn. zm., polskie wydanie specjalne: rozdz. 5, tom 5, str. 72, z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 284 z dnia 30.10.2009 r., str. 1, z późn. zm.).

mające zastosowanie między państwami członkowskimi wchodzące w jego zakres. Pewne przepisy konwencji dotyczące ubezpieczeń społecznych zawarte między państwami członkowskimi przed terminem stosowania niniejszego rozporządzenia stosują się jednak nadal, pod warunkiem że są one bardziej korzystne dla beneficjentów lub jeżeli wynikają ze szczególnych okoliczności historycznych, a ich skutki są ograniczone w czasie. Aby te przepisy nadal miały zastosowanie, muszą one być ujęte w załączniku II do rozporządzenia nr 883/2004.

Ponadto, zgodnie z art. 8 rozporządzenia nr 987/2009, przepisy tego rozporządzenia (rozporządzenia wykonawczego do rozporządzenia nr 883/2004) zastępują postanowienia zawarte w porozumieniach dotyczących stosowania konwencji, o których mowa w art. 8 ust. 1 rozporządzenia podstawowego, z wyjątkiem przepisów odnoszących się do porozumień dotyczących konwencji, o których mowa w załączniku II do rozporządzenia nr 883/2004, o ile postanowienia tych porozumień zostały zamieszczone w załączniku 1 do rozporządzenia nr 987/2009.

W stosunkach polsko-czeskich, w załączniku II do rozporządzenia nr 883/2004, brak jest wpisów dotyczących konwencji, które pozostają w mocy. W załączniku 1 do rozporządzenia nr 987/2009 także brak jest wpisów dotyczących pozostających w mocy porozumień wykonawczych do konwencji (umów) dwustronnych.

Powyższe oznacza, że w stosunkach polsko-czeskich postanowienia unijnych rozporządzeń nr 883/2004 oraz nr 987/2009 zastąpiły postanowienia Porozumienia między Ministrem Pracy i Polityki Społecznej Rzeczypospolitej Polskiej i Ministrem Pracy i Spraw Socjalnych Republiki Czeskiej dnia 10 grudnia 2002 r., w sprawie wypłaty świadczeń oraz przeprowadzania kontroli administracyjnej i lekarskiej, zawartego na podstawie:

- art. 6 ust. 2 Umowy między Rzeczpospolitą Polską i Republiką Czechosłowacką o ubezpieczeniu społecznym oraz
 - art. 5 ust. 4 Umowy pomiędzy Rzeczpospolitą Polską i Republiką Czechosłowacką o współpracy w dziedzinie polityki i administracji społecznej,
- podpisanych w Warszawie dnia 5 kwietnia 1948 r.

Rozporządzenie nr 883/2004 m.in. przewiduje transfer (przekazywanie) świadczeń emerytalno-rentowych za granicę do innego państwa członkowskiego UE osobom zamieszkałym w tym państwie. Przepisy rozporządzeń nr 883/2004 oraz 987/2009 nie

określają jednak formy wypłacania (przekazywania) świadczeń za granicę do innego państwa członkowskiego UE, jak też nie ograniczają prawa wyboru podmiotu dostarczającego świadczenia emerytalno-rentowe osobom uprawnionym. Ważne jest zapewnienie wypłaty (transferu) świadczenia do innego państwa członkowskiego UE, natomiast wybór sposobu (formy) wypłaty (transferu) pozostawiono państwom członkowskim.

Powyższe oznacza, że instytucja ubezpieczeniowa danego państwa członkowskiego UE przekazuje (wypłaca) emerytury i renty osobom zamieszkałym za granicą w innym państwie członkowskim UE w formie przewidzianej w swoim ustawodawstwie wewnętrznym. Tym samym, polskie emerytury i renty osobom zamieszkałym za granicą w państwie członkowskim UE, w tym osobom zamieszkałym w Czechach, są przekazywane w sposób określony polskimi przepisami prawa wewnętrznego, a konkretnie są przekazywane bezpośrednio na rachunki bankowe świadczeniobiorców. Natomiast, sposób (formę) wypłacania czeskich emerytur i rent do Polski, osobom zamieszkałym w Polsce, określają czeskie przepisy prawa wewnętrznego.

Z posiadanych przez Ministerstwo informacji wynika, że obecnie czeska instytucja ubezpieczeniowa (ČSSZ), osobom zamieszkałym w Polsce przekazuje czeskie świadczenia emerytalno-rentowe, zależnie od wyboru dokonanego przez świadczeniobiorcę w formie:

- gotówkowej, tj. w formie przekazu pocztowego za pośrednictwem usług Poczty Czeskiej i Poczty Polskiej – bez obowiązku przekazywania przez świadczeniobiorców poświadczenia życia dla celów realizacji wypłaty świadczenia (w takim przypadku ČSSZ raz w roku, z urzędu, dokonuje kontroli prawidłowości wypłat żądając od świadczeniobiorców nadesłania tzw. poświadczenia życia); albo
- bezgotówkowej, tj. w formie przelewów na rachunek bankowy z wyłączeniem pośrednictwa Poczty Czeskiej i Poczty Polskiej – z obowiązkiem przekazywania przez świadczeniobiorców tzw. poświadczenia życia każdorazowo dla celów podjęcia wypłaty świadczenia w przedziałach czasowych według własnego wyboru, np. miesięcznie, kwartalnie, półrocznie itd. W takim przypadku polski bank, zgodnie z polskimi przepisami, dokonuje potrąceń z czeskiego świadczenia tytułem zaliczki na podatek dochodowy i składki na ubezpieczenie zdrowotne, jeżeli bank posiada informację, że otrzymane należności dotyczą zagranicznej emerytury lub renty.

Biorąc powyższe pod uwagę, w opinii Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej postulowana w petycji zmiana polsko-czeskiego Porozumienia z dnia 10 grudnia 2002 r., jest bezprzedmiotowa. Rozwiązaniem problemu przedstawionego w petycji jest zwrócenie się do instytucji czeskiej, odpowiedzialnej za wypłatę należnego Pani świadczenia, z żądaniem dokonywania wypłat w formie przelewów na Pani rachunek bankowy w Polsce. Bank w takim przypadku będzie pełnił funkcję płatnika zaliczek na podatek dochodowy i składki na ubezpieczenie zdrowotne w Polsce.

Z wyrazami szacunku
Zastępca Dyrektora
Departamentu Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego
Anna Maria Siwierska
/-podpisano elektronicznie-/